

คำนำ

คู่มือวิชาศึกษาทั่วไปฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณาจารย์ผู้สอนกระบวนวิชาศึกษาทั่วไป ได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ทั้งนี้เป็นไปตามแนวทางของมหาวิทยาลัย ที่มีนโยบายพัฒนาการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบรรลุการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ที่กำหนดไว้ในแต่ละกระบวนวิชา เนื้อหาของคู่มือฉบับนี้มุ่งสร้างความเข้าใจให้แก่คณาจารย์เกี่ยวกับลักษณะของกระบวนวิชาศึกษาทั่วไป แนวทางในการจัดการเรียนสอนวิชาศึกษาทั่วไป พร้อมทั้งตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ทั้งนี้เพื่อให้คณาจารย์ผู้สอนได้นำไปปรับใช้และพัฒนาการเรียนการสอนกระบวนวิชาศึกษาทั่วไปให้ดียิ่งขึ้น

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือวิชาศึกษาทั่วไปฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อคณาจารย์ผู้สอนกระบวนวิชาศึกษาทั่วไป และสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอน เพื่อพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม สมดังเจตนารมณ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อไป

คณะผู้จัดทำ

30 มีนาคม 2559

สารบัญ

.....
ความสำคัญของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป	หน้า 1
.....
ปรัชญาของวิชาศึกษาทั่วไป	หน้า 3
.....
วัตถุประสงค์ของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป	หน้า 4
.....
กรอบแนวคิดหมวดวิชาศึกษาทั่วไป	หน้า 5
.....
ผลการเรียนรู้ของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป	หน้า 6
.....
จำนวนหน่วยกิตของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป	หน้า 12
.....
การจัดการเรียนการสอนของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป	หน้า 12
.....
ลักษณะกระบวนการวิชาศึกษาทั่วไป	หน้า 14
.....
แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป	หน้า 14
.....
แนวคิดและกรณีตัวอย่างการจัดการศึกษาทั่วไป	หน้า 16
.....
หลักการในการจัดการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	หน้า 20
.....
การวัดและการประเมินผล	หน้า 23
.....
ตัวอย่างกระบวนการวิชาศึกษาทั่วไป	หน้า 25
.....
แผนผังการจัดการเรียนการสอนกระบวนการวิชาศึกษาทั่วไป	หน้า 35
.....
เอกสารอ้างอิง	หน้า 36
.....
ภาคผนวก	หน้า 37
.....

ความสำคัญของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

วิชาศึกษาทั่วไป (General Education) เป็นกลุ่มวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญในหลักสูตรและการสอนในระดับอุดมศึกษาควบคู่กับกลุ่มวิชาชีพ (Professional Education) เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีความสมบูรณ์อย่างแท้จริง สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี และกำหนดให้มี “วิชาศึกษาทั่วไป” แทน “วิชาพื้นฐานทั่วไป” ในปี พ.ศ. 2532, 2542, 2548 และ 2558 ตามลำดับ และได้ให้ความหมายของ “วิชาศึกษาทั่วไป” ว่าหมายถึง “วิชาที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง เข้าใจ และเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น สังคม ศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติ ใส่ใจต่อความเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่ง พัฒนาการตนเองอย่างต่อเนื่อง ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม พร้อมให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก” ซึ่งทำให้การจัดวิชาศึกษาทั่วไปในหลักสูตรระดับปริญญาตรีมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ตามความมุ่งหมายให้นักศึกษาสามารถบูรณาการองค์ความรู้โดยเชื่อมโยงกับชีวิตและวิถีความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบันและอนาคต สมดังเจตนารมณ์ของการศึกษาทั่วไปที่หาใช่เพียงการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานเท่านั้น แต่เป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อบ่มเพาะให้นักศึกษามีจิตวิญญาณของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จากการสำรวจกระบวนการวิชาศึกษาทั่วไปที่มีการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 199 กระบวนวิชา (ข้อมูล ณ วันที่ 10 พฤษภาคม 2559) โดยกระจายอยู่ในคณะต่างๆ เมื่อพิจารณาถึงผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) พบว่ากระบวนวิชาส่วนใหญ่มุ่งเน้นผลการเรียนรู้ด้านความรู้และทักษะทางปัญญา แต่ในด้าน Soft skills ยังมีน้อย อีกทั้งเนื้อหาบางกระบวนวิชายังมีความซ้ำซ้อน และขาดการบูรณาการเนื้อหากระบวนวิชา ส่งผลให้เกิดการเรียนการสอนในลักษณะมุ่งเน้นความรู้ในเชิงเดียว ซึ่งไม่สอดคล้อง

ตามแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อบ่มเพาะคุณงามความดี ให้แก่บัณฑิต เพื่อเป็นบุคคลอารยะของแผ่นดิน (เปิดโลกกว้างทางปัญญา วิชาศึกษาทั่วไป : ประภาคารแห่งการเรียนรู้: 2556)

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีแนวคิดในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป โดยมีนโยบายให้อาจารย์ผู้สอนได้มีการทบทวนเนื้อหาของกระบวนวิชาศึกษาทั่วไปและปรับปรุงให้มีเนื้อหาสอดคล้องกับนิยามของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 และเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (TQF) และมีการทบทวนผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของแต่ละกระบวนวิชาให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ให้อาจารย์ผู้สอนกระบวนวิชาศึกษาทั่วไป พัฒนาการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนที่เน้นการทำกิจกรรม การใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Base Learning: PBL) หรือการสอนในรูปแบบอื่นๆ ที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักศึกษาให้สามารถร่วมแสดงความคิดเห็น อภิปราย หรือแก้ปัญหาตามโจทย์ที่กำหนดโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ไม่เน้นการบรรยายเพียงอย่างเดียว ขณะเดียวกันได้มีการเปิดสอนกระบวนวิชาศึกษาใหม่ๆ เพิ่มขึ้น เช่น กระบวนวิชาการเป็นพลเมือง และกระบวนวิชาการต่อต้านทุจริต โดยมอบหมายให้คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ดำเนินการร่างกระบวนวิชา และเริ่มเปิดสอนตั้งแต่ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2559 เป็นต้นไป โดยกระบวนวิชาดังกล่าวมีเนื้อหาในลักษณะสหศาสตร์ เน้นการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมของนักศึกษา โดยในระยะแรกกำหนดให้เป็นกระบวนวิชาเลือกหรือบังคับสำหรับบางหลักสูตร หากมีความพร้อมในอนาคตอาจกำหนดให้เป็น กระบวนวิชาบังคับสำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรีต่อไป

เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลก และส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณลักษณะบัณฑิตที่

พึงประสงค์ และเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป ทั้งในส่วนของเนื้อหากระบวนวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและการประเมินผลนักศึกษา เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ต่อไป

ปรัชญาของวิชาศึกษาทั่วไป

ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 ของกระทรวงศึกษาธิการ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป (General Education) หมายความว่า “หมวดวิชาที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง เข้าใจ และเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น สังคม ศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติ ใส่ใจต่อความเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่ง พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม พร้อมให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก”

ปรัชญาของการจัดการหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีรากฐานจากความคิดที่ว่า การพัฒนาคนจะต้องพัฒนาให้มีความสมบูรณ์และสมดุลตามองค์ประกอบธรรมชาติของคนคือ ร่างกายและจิตใจ (อารมณ์ ความคิด สติปัญญา และจิตวิญญาณ) ซึ่งต้องมียอดความรู้ทั้ง 3 ศาสตร์คือ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดยวิชาศึกษาทั่วไปควรมีลักษณะเป็นการบูรณาการผสมผสานระหว่างเนื้อหาวิชาในศาสตร์ต่างๆ ดังกล่าว และต้องไม่เป็นวิชาที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงลงไปเนื้อหาวิชาเฉพาะด้านซึ่งเป็นพื้นฐานของวิชาเฉพาะ วิชาเอก หรือวิชาชีพ

วัตถุประสงค์ของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษามีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง เข้าใจ และเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น และสังคม และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง
2. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษามีทักษะในด้านการทำงาน ทักษะการปรับตัว ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และทักษะเรื่องการสื่อสาร ทักษะการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศตามมาตรฐานสากล ทักษะการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หรือคณิตศาสตร์ หรือการวิจัย และทักษะการบริหารและการจัดการ
3. เพื่อปลูกฝังให้นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ มีภาวะผู้นำ เข้าใจความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ดี มีความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่น สถาบันและประเทศชาติ

กรอบแนวคิดหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยมุ่งเน้น ผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 8 ประเด็นย่อย ดังนี้

กรอบแนวคิดหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

ที่สอดคล้องตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (TQF:HEd)

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมายถึง หมวดวิชาที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง เข้าใจ และเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น สังคม ศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติ ใส่ใจต่อความเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่ง พัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก

1 มีคุณธรรมจริยธรรม ในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐาน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2 ตระหนักและสำนึกใน ความเป็นไทย

3 มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์กว้างไกล เข้าใจและ เห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น สังคม ศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติ

4 มีทักษะการแสวงหาความรู้ ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง

5 มีทักษะการคิดแบบ องค์กรรวม

6 มีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของ สังคมไทยและสังคมโลก

7 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างรู้เท่าทัน

8 ใช้ภาษาในการสื่อสารอย่าง มีประสิทธิภาพ

Credit : ≥ 30 หน่วยกิต

LEARNING : นำไปสู่ผลการเรียนรู้ทั้ง 8 ประเด็น

MANAGEMENT : หน่วยงาน/คณะกรรมการ ระดับสถาบัน

เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก
↓
ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
↓
ULTIMATE GOAL

ผลการเรียนรู้ของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

การจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในหลักสูตรระดับปริญญาตรีมีจุดมุ่งหมายที่เน้นให้นักศึกษาสามารถบูรณาการองค์ความรู้ เชื่อมโยงกับชีวิตและวิถีความเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบันและอนาคต สมดังเจตนารมณ์ของการศึกษาทั่วไป มิใช่เพียงการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน แต่เป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อบ่มเพาะให้นักศึกษามีจิตวิญญาณของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้มีประกาศ เรื่อง **กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (Thai Qualifications Framework for Higher Education : TQF : HEd)** ขึ้น ด้วยความมุ่งหมายจะจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของบัณฑิต เพื่อเป็นการประกันคุณภาพบัณฑิตทุกระดับคุณวุฒิ และสื่อสารให้สังคม ชุมชน รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศได้เข้าใจตรงกันและเชื่อมั่นถึงผลการเรียนรู้ที่บัณฑิตได้รับการพัฒนา ว่ามีมาตรฐานที่สามารถเทียบเคียงกันได้กับสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ โดยกำหนด**ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของบัณฑิตที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาตรี**ไว้อย่างน้อย 5 ด้าน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

1. **ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and Moral : M)** หมายถึง การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม ความสามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยม การพัฒนานิสัยและการปฏิบัติตนตามศีลธรรม ทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม

บัณฑิตที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาตรีอย่างน้อยจะต้องสามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม และวิชาชีพโดยใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม ความรู้สึกของผู้อื่น ค่านิยมพื้นฐาน และจรรยาบรรณ

วิชาชีพ แสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม อาทิ มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจโลก เป็นต้น

2. **ด้านความรู้ (Knowledge : K)** หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ การนึกคิดและการนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริง ในหลักการ ทฤษฎี ตลอดจนกระบวนการต่างๆ และสามารถเรียนรู้ ด้วยตัวเองได้

บัณฑิตที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาตรีอย่างน้อยจะต้องมีองค์ความรู้ ในสาขาวิชาอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ ตระหนัก รู้หลักการ และทฤษฎีในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง สำหรับหลักสูตรวิชาชีพ มีความเข้าใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าของความรู้เฉพาะด้านในสาขาวิชา และตระหนักถึงงานวิจัยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและการต่อยอดองค์ความรู้ ส่วนหลักสูตรวิชาชีพที่เน้นการปฏิบัติ จะต้องตระหนักในธรรมเนียมปฏิบัติ กฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่เปลี่ยนแปลง ตามสถานการณ์

3. **ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills : C)** หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่างๆ ในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน

บัณฑิตที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาตรีอย่างน้อยจะต้องสามารถ ค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจและสามารถประเมินข้อมูลแนวคิด และหลักฐานใหม่ๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และใช้ข้อมูลที่ได้ ในการแก้ไขปัญหาและงานอื่นๆ ด้วยตนเอง สามารถศึกษาปัญหาที่

ค่อนข้างซับซ้อนและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎี ประสบการณ์ทางภาคปฏิบัติ และผลกระทบจากการตัดสินใจ สามารถใช้ทักษะและความเข้าใจ อันถ่องแท้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการและวิชาชีพ สำหรับหลักสูตร วิชาชีพ นักศึกษาสามารถใช้วิธีการปฏิบัติงานประจำและหาแนวทางใหม่ ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility : IP) หมายถึง ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความสามารถในการวางแผน และรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง

บัณฑิตที่มีคุณวุฒิตระดับปริญญาตรีอย่างน้อยจะต้องมีส่วนช่วย และเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่ม สามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในสถานการณ์ ที่ไม่ชัดเจนและต้องใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา มีความคิด ริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของตนเอง และของกลุ่ม รับผิดชอบต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนา ตนเองและอาชีพ

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills : IT) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์ และสถิติ ความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูด การเขียน และการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ

บัณฑิตที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาตรีอย่างน้อยจะต้องสามารถศึกษาและทำความเข้าใจในประเด็นปัญหา สามารถเลือกและประยุกต์ใช้เทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมในการศึกษาค้นคว้าและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผล แปลความหมาย และนำเสนอข้อมูลสารสนเทศอย่างสม่าเสมอ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในการพูด การเขียน สามารถเลือกใช้รูปแบบของการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกันได้

ดังนั้น การจัดการศึกษาในแต่ละหลักสูตร จึงต้องกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) และการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) ให้สอดคล้องตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF : HEEd) อย่างน้อย 5 ด้านข้างต้น นอกจากนี้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละด้าน การจัดการเรียนการสอนควรมุ่งเน้นให้ครอบคลุมใน 8 ประเด็นย่อย คือ

1. มีคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิต บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (M : Moral Living)

นักศึกษาสามารถอธิบายความหมายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถประยุกต์ใช้ เพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเอง และช่วยเหลือผู้อื่น สามารถแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และความพอเพียง เป็นแบบอย่างที่ดีได้

2. ตระหนักและสำนึกในความเป็นไทย (M : Thainess)

นักศึกษาสามารถอธิบายถึงคุณค่าและความสำคัญของเอกลักษณ์ที่
ดีงามของไทย โดยเฉพาะในเรื่องศิลปวัฒนธรรม การใช้ภาษา การแต่งกาย และ
กิจกรรมยามว่างที่ดีงาม รวมทั้งคุณธรรม ความกตัญญูทวดที่มี ความภูมิใจใน
ภูมิปัญญาท้องถิ่น ต้องการอนุรักษ์และสืบทอดให้คงอยู่สืบไป

3. มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์กว้างไกล เข้าใจและเห็นคุณค่า ของตนเอง ผู้อื่น สังคม ศิลปวัฒนธรรมและธรรมชาติ (K : Well Rounded)

นักศึกษาสามารถอธิบายที่มา แนวคิดและองค์ความรู้ของศาสตร์หลักสากล
อันนำไปสู่ความเข้าใจในตนเอง มนุษย์ในฐานะปัจเจก สังคม ธรรมชาติ และ
ปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโลกและจักรวาล เพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิต
อย่างรู้เท่าทัน สร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามและรักษาไว้อย่างรู้คุณค่า และมีวิสัยทัศน์
เคารพและเห็นคุณค่าของความเหมือนและความต่างของสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต
ซึ่งสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสอดคล้องเมื่ออยู่ในสภาวะแห่งดุลยภาพที่ยอมรับ
ได้ของทุกส่วนนั้นๆ

4. มีทักษะการแสวงหาความรู้ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (K,C : Lifelong Learning)

นักศึกษาสามารถประเมินตนเองและกำหนดเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา
ซึ่งอาจเป็นการเรียนเพื่อรู้ เรียนเพื่อทำได้ เรียนเพื่ออยู่ร่วมกับบุคคลอื่น และ
เรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองทั้งร่างกาย จิตใจ ความเฉลียวฉลาด ความอ่อนไหว
ความมีสุนทรียะ และมิติทางจิตวิญญาณ (Learning to be) ส่วนความสามารถ
ที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายคือทักษะการวางแผน และดำเนินการแสวงหาข้อมูล
ความรู้จากแหล่งและวิธีการที่หลากหลายทั้งในและนอกระบบสถาบันการศึกษา

5. มีทักษะการคิดแบบองค์รวม (C : Holistic Thinking)

นักศึกษาสามารถคิดเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ในเชิงเหตุผล รวมทั้งเชื่อมโยงกระบวนการคิดแบบต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างรอบด้าน และมีประสิทธิภาพ

สามารถเลือกวิธีคิดพิจารณาที่เหมาะสมต่อประเด็นปัญหาหนึ่งๆ ไม่ว่าจะด้วยการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ แสดงการประเมินข้อมูลเพื่อชี้ให้เห็นความน่าเชื่อถือและให้ข้อสรุปอันจะนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้องเหมาะสม

สามารถศึกษาปัญหาที่มีความซับซ้อนและสามารถให้แนวทางแก้ปัญหาที่สร้างสรรค์ได้ และสามารถใช้ทักษะการคิดพัฒนาให้เกิดเป็นปัญญา โดยมีลำดับการคิดจาก Discerning (Cognitive) สู่ Respecting (Affective) สู่ Engaging (Active) และที่สุดคือ Transforming (Reflective) ผลของการคิดคือ การเปลี่ยนแปลงตนเอง

6. มีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก (IP : Interpersonal Skill)

การมีจิตอาสา คือ การมีความเอาใจใส่ กระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา/แก้ปัญหาส่วนรวม/ชุมชน/สังคม ซึ่งแสดงออกในรูปของการกระทำที่มุ่งประโยชน์สุขแก่ผู้อื่นบนพื้นฐานของความตั้งใจดี เจตนาดี และเป็นไปตามความสมัครใจของตนโดยไม่มีการบังคับ

สำนึกสาธารณะ หมายถึง การที่บุคคลตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของการแบ่งปัน ดูแล เอาใจใส่ รักษาสมบัติต่างๆ ที่เป็นของส่วนรวม และไม่นำมาเป็นของส่วนตน

การเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก คือ การที่บุคคลสามารถเป็นที่พึ่งของตนเองและของสังคมไทยและสังคมโลกได้ ใฝ่รู้ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เข้าใจและยอมรับความเปลี่ยนแปลงของสังคม และวิทยาการต่างๆ

พร้อมปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมตามสถานภาพและบทบาททางสังคม ณ เวลานั้นด้วยความกล้าหาญ บนพื้นฐานคุณธรรม ความรับผิดชอบ รวมทั้งเข้าใจยอมรับ และตระหนักในคุณค่าและความเท่าเทียมในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และวัฒนธรรมที่แตกต่าง พร้อมปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพ ยุติธรรม และเสมอภาค

7. ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรู้เท่าทัน (IT Skill)

นักศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการพัฒนาปัญญาความรู้ด้านต่างๆ และเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ สืบค้นข้อมูล คัดกรองรวบรวม วิเคราะห์ และนำเสนอข้อค้นพบได้อย่างเหมาะสมและซื่อสัตย์

8. ใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Communication Skill)

นักศึกษาสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน และเลือกใช้รูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกันได้

จำนวนหน่วยกิตของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

จำนวนหน่วยกิตของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปต้องไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ในระบบทวิภาค

การจัดการเรียนการสอนของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

การจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป สามารถดำเนินการในลักษณะใดๆ ที่นำไปสู่ผลการเรียนรู้ 8 ด้าน ของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ทั้งนี้

ให้ครอบคลุมสาระด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และภาษาในสัดส่วนที่เหมาะสม

การจัดการเรียนการสอนควรจัดให้มีเนื้อหาวิชาที่เบ็ดเสร็จในกระบวนการ วิชาเดียว ไม่ควรมีกระบวนการเรียนต่อเนื่องหรือกระบวนการวิชาชั้นสูงอีก และไม่ควรร นำกระบวนการเบื้องต้นหรือกระบวนการพื้นฐานของวิชาเฉพาะมาเป็น/แทน วิชาศึกษาทั่วไปในหลักสูตรนั้นๆ

**ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป
กับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552
(TQF : HED)**

TQF	คุณธรรม จริยธรรม	ความรู้	ทักษะ ทาง ปัญญา	ทักษะ ความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล และความรับ ผิดชอบ	ทักษะ การวิเคราะห์ เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้ เทคโนโลยี สารสนเทศ
GE Outcomes	มีคุณธรรม จริยธรรม ในการ ดำเนินชีวิต บนพื้นฐาน ปรัชญา เศรษฐกิจ พอเพียง	มีความรอบรู้ อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์กว้างไกล เข้าใจและเห็น คุณค่าของตนเอง ผู้อื่น สังคม ศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติ	มีทักษะ การแสวงหา ความรู้ ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนา ตนเอง อย่าง ต่อเนื่อง	มีจิตอาสา และสำนึก สาธารณะ เป็นพลเมือง ที่มีคุณค่าของ สังคมไทยและ สังคมโลก	ใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ อย่างรู้เท่าทัน
	ตระหนัก และสำนึก ในความ เป็นไทย		มีทักษะ การคิด แบบองค์รวม		ใช้ภาษา ในการสื่อสาร อย่างมี ประสิทธิภาพ

ลักษณะกระบวนวิชาศึกษาทั่วไป

1. มีวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่สอดคล้องกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของกระบวนวิชาศึกษาทั่วไป ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 ของกระทรวงศึกษาธิการ
2. มีผลการเรียนรู้คาดหวัง ไม่น้อยกว่า 2 ด้าน (Domain)
3. เนื้อหากระบวนวิชาไม่มุ่งเน้นศาสตร์ในเชิงเดียว แต่ควรมีเนื้อหาผสมผสานและบูรณาการระหว่างศาสตร์
4. กระบวนวิชาอาจจัดให้เป็นกระบวนวิชาบรรยายเพียงอย่างเดียวหรือบรรยายและปฏิบัติการ หรือฝึกปฏิบัติ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นการบรรลุผลการเรียนรู้
5. มีจำนวนหน่วยกิต ไม่เกิน 3 หน่วยกิต ต่อกระบวนวิชา

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป : ศาสตร์ในการขับเคลื่อนสังคมความดี

ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับคลื่นอารยะลูกที่หก-สังคมแห่งความดี หรือ สังคมอารยะ ว่าในอนาคต สังคมจะเคลื่อนจากสังคมแห่งปัญญา ผ่านการปฏิวัติความดี (Araya Revolution) เพื่อไปสู่สิ่งที่มนุษย์แสวงหามากที่สุดในอนาคต นั่นคือ สังคมที่มีความดีมากำกับสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างชัดเจนในทุกอณูของสังคม ปัจจุบันนี้ สังคมเริ่มมีกระแสเรียกร้องให้เกิดมาตรฐานด้านคุณธรรม ระบบที่มีคุณธรรมโปร่งใส ภาคส่วนต่างๆ ถูกเรียกร้องให้ต้องมีธรรมาภิบาลและมีความรับผิดชอบต่อสังคม Good Governance, CSR และ Transparency เริ่มดังกระหึ่มขึ้น นี่คือนสิ่งที่สังคมปัจจุบันโหยหา แต่ยังไม่ถึง

การขับเคลื่อนสังคมแห่งความดี จำเป็นต้องขับเคลื่อนประเทศไทยสู่สังคมที่แสวงหา และใช้ประโยชน์จากความรู้สู่สังคมแห่งปัญญา คือการผสมศิลป์แห่งการคิดเข้าไปในศาสตร์แห่งความรู้ หรือการผสมผสานสัจจะและความรู้ได้อย่างกลมกลืนกับความงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมในชีวิตประจำวันในสังคมแห่งปัญญา จากนั้นขับเคลื่อนสังคมต่อมาลงเอยที่คลื่นลูกสุดท้าย คือสังคมความดี และนี่คือบทบาทหน้าที่ของอุดมศึกษาในการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อบ่มเพาะคุณงามความดีให้กับบัณฑิต เพื่อเป็นบุคคลอารยะของแผ่นดิน

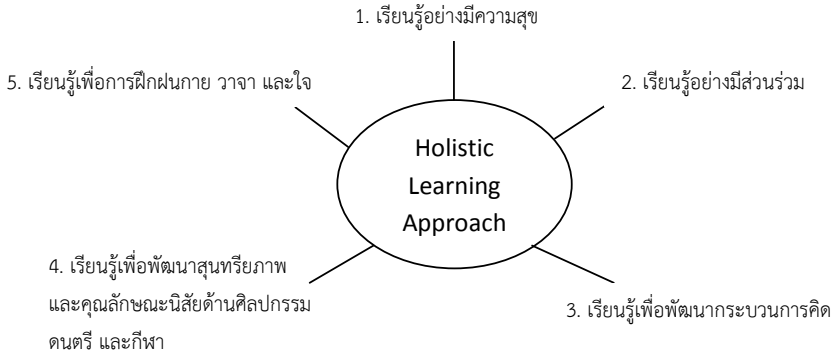
วิชาศึกษาทั่วไป : การเรียนรู้เพื่อการพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์

รองศาสตราจารย์ประภาภัทร นิยม รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย สถาบันอาศรมศิลป์ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อการสร้างอริยบุคคล ดังนี้

1. เปลี่ยนสถานภาพของวิชาศึกษาทั่วไป จากการศึกษากระบวนวิชาต่างๆ จากตำราเป็นการเรียนรู้ประสบการณ์ของชีวิตมนุษย์และโลกด้วยตนเอง
2. เปลี่ยนเป้าหมายของวิชาศึกษาทั่วไป จากเรียนรู้เนื้อหาสาระเป็นเรียนรู้เพื่อเข้าถึงความจริงของชีวิตและโลก
3. เปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ จาก Passive Learning เป็น Active Learning
4. ให้ความหมายของการเรียนรู้ คือ กระบวนการ ทำที่ และประสบการณ์ตรงแห่งการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตมนุษย์และสรรพสิ่งที่แวดล้อมชีวิตนั้น
5. เปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ เป็นการฝึกปฏิบัติเพื่อขัดเกลาจิตใจ
6. นำนักศึกษาออกจากโลกแห่งความฝัน เข้าสู่โลกแห่งความจริง
7. จัดกระบวนกรเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

8. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ ครู : ครูคือผู้นำการเปลี่ยนแปลง

9. จัดกระบวนการเรียนรู้แบบองค์รวม (Holistic Learning Approach) คือ

แนวคิดและกรณีตัวอย่างการจัดการศึกษาทั่วไป

แนวคิดของการศึกษาทั่วไป มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนาน และได้มีการปรับเปลี่ยนเนื้อความไปตามการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ประชากร องค์กรความรู้ และด้านอื่นๆ แต่ยุคสมัย โดยในที่นี้ การศึกษาทั่วไป หมายถึง องค์กรความรู้ที่เหมาะสมซึ่งจะทำให้ให้นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาสามารถเข้าใจถึงความเป็นไปของโลก และสิ่งที่พึงประสงค์ในการอยู่ร่วมในสังคม ตามบรรทัดฐานที่ถูกตั้งไว้ในสังคมนั้นๆ

การจัดการศึกษาทั่วไปได้เริ่มต้นขึ้นเป็นครั้งแรกที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงศตวรรษที่ 19 หลังเกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม เป็นรูปแบบที่เรียกว่า Thorough Education ซึ่งนักศึกษาทุกคนจะต้องใช้หลักสูตรเดียวกัน จากนั้นจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงในช่วงสงครามกลางเมือง (Civil War) ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของระบบการเลือกวิชาเสรี (Free Elective System) ซึ่งเรียกว่า Utilitarian Curriculum

การเปลี่ยนแปลงเริ่มขึ้นอีกครั้งในปลายศตวรรษที่ 19 เนื่องจากอิทธิพลของรูปแบบ Research University ทำให้การศึกษาในรูปแบบมุ่งเน้นงานวิจัยเฉพาะด้าน (Research-Oriented Specialized Knowledge) เป็นที่แพร่หลายมากขึ้น กระทั่งในปี ค.ศ. 1901 (พ.ศ. 2444) Yale University ได้เริ่มต้นจัดระบบการศึกษารูปแบบใหม่ โดยจัดให้มีวิชาเอก หรือวิชา Major ขึ้นเป็นครั้งแรก และในช่วงเดียวกัน โปรแกรมเกียรตินิยมก็ถูกแนะนำขึ้นโดย Swarthmore College ซึ่งระบบการศึกษาทั้งสองรูปแบบนี้ยังคงใช้กันอยู่จนถึงปัจจุบัน เรียกว่า Liberal Education

การศึกษาทั่วไป ยังคงมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบเรื่อยมา ทั้งด้วยการได้รับอิทธิพลจากมนุษยนิยมหรือความคิดหัวก้าวหน้า ซึ่งสิ่งสำคัญสำหรับการศึกษาทั่วไปก็คือ การปรับเปลี่ยนให้เข้ากับลักษณะของสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามกาลเวลา และหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงหลากหลายรูปแบบ จึงทำให้การศึกษาทั่วไปในปัจจุบันมีลักษณะที่เรียกว่า Hybrid

อย่างไรก็ตาม อิทธิพลด้านความแตกต่างของนักศึกษาอันเนื่องมาจากลักษณะของสังคมอุตสาหกรรมที่มีความหลากหลายมากขึ้น และลักษณะของรูปแบบการจ้างงานที่แปรเปลี่ยนไป ทำให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ที่เรียกว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-Long Education) ขึ้น ส่งผลให้ระบบการศึกษาทั่วไปที่ใช้กันอยู่อย่างหลากหลายถูกปรับเปลี่ยนให้เข้าสู่รูปแบบที่เหมาะสม โดยเนื้อหาของการศึกษาทั่วไปต้องสามารถทราบว่า ความรู้ในด้านใดบ้างที่มีความจำเป็นสำหรับนักศึกษา ทางด้านกระบวนการก็ต้องมีความเข้าใจถึงความจำเป็นนั้น และในด้านของผลจากการเรียนก็ต้องทราบถึงสิ่งที่คาดหวังจากนักศึกษาหลังจากได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้

ทั้งนี้ การควบคุมคุณภาพของการศึกษาทั่วไป แบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ ลักษณะแรกคือ มาจากความคาดหวังของสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนาคุณภาพของตนเองให้สูงขึ้น และอีกลักษณะหนึ่งคือ การให้การ

ยอมรับจากองค์กรต่างๆ ซึ่งจะทำการตรวจสอบทั้งในระดับภาควิชา และในระดับสถาบันการศึกษา โดยมาตรฐานของ The Western Association of Schools and Colleges ระบุถึงใจความสำคัญของการศึกษาทั่วไปว่า จะต้องบูรณาการความรู้เพื่อให้บัณฑิตมีความพร้อมในการทำงาน และดำเนินชีวิตอยู่ร่วมในสังคม

ในส่วนของ กรณีตัวอย่างการจัดการศึกษาทั่วไป แบ่งออกเป็น ตัวอย่างการจัดการศึกษาทั่วไปของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศจีน ประเทศญี่ปุ่น ประเทศไต้หวัน ประเทศมาเลเซีย และตัวอย่างการจัดการศึกษาทั่วไปของประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ/ในสังกัดของรัฐ กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และกลุ่มมหาวิทยาลัยเอกชน โดยสามารถสรุปภาพรวมของการจัดการศึกษาทั่วไปได้ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอน มีประเด็นที่ควรพิจารณาคือ

- การนำประวัติศาสตร์มาอ้างอิงเข้ากับสังคมยุคใหม่เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงในอดีต และเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาในการเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
- การเน้นให้การศึกษาทั่วไปเป็นวิชาที่มีความทันสมัย เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม และเป็นในลักษณะเพื่อให้นักศึกษาลดภาระและความเครียดลง
- การเน้นการรวมตัวระหว่างสาขาวิชาต่างๆ ที่เชื่อมโยงระหว่างธรรมเนียมปฏิบัติกับสิ่งที่เป็นสมัยใหม่ และระหว่างโลกาภิวัตน์กับภูมิภาค ซึ่งส่งเสริมให้นักศึกษามีความสามารถในการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ขยายมุมมองด้านโลกาภิวัตน์ และปลูกฝังให้เกิดนิสัยของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. โครงสร้างและองค์ประกอบ มีประเด็นที่ควรพิจารณา คือ

- มีการแบ่งหมวดหมู่/กลุ่มวิชา/องค์ประกอบ (Component) เพื่อให้การจัดการศึกษาครอบคลุมสาระ/ทักษะที่สำคัญตามเป้าประสงค์ของแต่ละมหาวิทยาลัย หรือตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิของประเทศนั้นๆ
- การกำหนดจำนวนหน่วยกิตของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ มีความแตกต่างหลากหลายขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละสถาบัน ขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานกลางของประเทศ

3. รูปแบบการบริหารจัดการ มีประเด็นที่ควรพิจารณา คือ

- การจัดการเกี่ยวกับการศึกษาทั่วไปต้องมาจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งระดับสูงจนถึงระดับล่าง และระดับล่างสู่ระดับสูง (Top Down and Bottom Up) ช่วยกันสนับสนุนให้การจัดการนี้เป็นนโยบายของสถาบันให้สำเร็จ
- การที่สถาบันอุดมศึกษา มีความเป็นเอกเทศ มีระบบ - ระเบียบ และการดำเนินงานเป็นของตนเอง ทำให้การสร้างเครือข่ายระหว่างสถาบันทำได้ลำบาก
- การมีคณะกรรมการ หรือหน่วยงาน/ศูนย์การจัดการศึกษาทั่วไป ที่ดูแลรับผิดชอบการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของการศึกษาทั่วไป ทั้งทางด้านการปรับปรุงและพัฒนาการสอนให้ทันสมัย และการจัดการเพื่อควบคุมคุณภาพของการศึกษาทั่วไป

ทั้งนี้ ผลการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและกรณีตัวอย่างการจัดการศึกษาทั่วไปจะนำมาเป็นข้อมูลสนับสนุนสำหรับการจัดทำกรอบแนวคิดหมวดวิชา

ศึกษาทั่วไปที่สอดคล้องตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (TQF : HEd) ต่อไป

หลักการในการจัดการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

1. การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) นักศึกษาเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ นักศึกษารู้จักที่จะเรียนรู้จากการร่วมวางแผนการเรียนรู้ จัดกิจกรรมและวิธีการเรียนรู้ และประเมินผล การเรียนรู้ ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนบุคคล และสื่อต่างๆ เพื่อให้การเรียนรู้มีความหมาย และเป็นเจ้าของการเรียนรู้อย่างแท้จริง
2. การจัดการเรียนรู้แบบลงมือทำ (Learning by Doing) นักศึกษาเรียนรู้จากสถานการณ์จริงหรือเสมือนจริง โดยฝึกการวางแผน ฝึกปฏิบัติ และฝึกการแก้ปัญหา ทั้งนี้เพื่อร่วมกันสรุป โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการเรียนรู้ร่วมกันของนักศึกษา เช่น การเรียนรู้ผ่านการทำโครงการ (Project-based Learning) หรือใช้การเรียนรู้จากปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม (Problem-based Learning)
3. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักศึกษาเป็นสำคัญ (Learner Centered) เน้นบทบาทของนักศึกษาในการแสวงหาความรู้ และสร้างความรู้ เป็นของตนเอง

จุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดการเรียนรู้คือการทำ ให้ผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ที่กำหนดไว้ในแต่ละกระบวนวิชาบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ทั้ง 5 ด้าน ตามที่กล่าวไว้ข้างต้น ซึ่งการบรรลุผลการเรียนรู้ในแต่ละด้านอาจจำเป็นต้องใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ตามแต่แต่ละประเด็นของผลการเรียนรู้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ที่เน้นตาม Learning Outcomes

1

Learning Outcomes

การเห็นคุณค่าและเคารพในศักดิ์ศรี
ความเป็นมนุษย์

ตัวอย่างแนวทางในการจัดการเรียนรู้

การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion)/ การอภิปราย
ในชั้นเรียน (Classroom Discussion) หลังชมวีดิทัศน์หรืออ่านข่าว
เกี่ยวกับประเด็นปัญหาหรือข้อถกเถียงเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน
ทั้งจากเหตุการณ์ปัจจุบันและประวัติศาสตร์ เพื่อให้นักศึกษาบอก
ยกตัวอย่าง และอภิปรายถึงความสำคัญและเหตุผลที่พลเมือง
ในระบอบประชาธิปไตยต้องเห็นคุณค่าและเคารพในศักดิ์ศรี
ความเป็นมนุษย์ และปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

2

การมีความซื่อสัตย์สุจริต และ
การมีความกล้าหาญทางจริยธรรม
(Civil Courage)

กรณีศึกษา (Case Study) ของพลเมืองดี ข้าราชการ หรือ
บุคคลตัวอย่างที่มีความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อให้นักศึกษาได้
เรียนรู้แนวทางการปฏิบัติตนจากบุคคลจริง และอภิปราย
ถึงความสำคัญและมีคามซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติได้
อย่างถูกต้อง

3

การยึดถือประโยชน์ของส่วนรวม
(Public Goods) เป็นสำคัญ
ความสามัคคีเป็นเจ้าของมหาวิทยาลัย
ชุมชน ท้องถิ่น ประเทศ และโลก

การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion)/
การอภิปรายในชั้นเรียน (Classroom Discussion)
เพื่อให้นักศึกษาได้แสดงทัศนะและอภิปรายในประเด็น
ข้อขัดแย้งที่หลากหลาย และตระหนักถึงความสำคัญ
และเหตุผลที่พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยต้องยึดถือ
ประโยชน์ของส่วนรวม

4

การรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง
และการเคารพสิทธิผู้อื่น

การแสดงบทบาทสมมุติ (Role Playing) เพื่อให้นักศึกษาบอก
แสดงบทบาทที่สะท้อนความเข้าใจ ค่านิยม และการตัดสินใจ
ของตน และร่วมกันอภิปรายถึงเหตุผล ความเข้าใจที่แตกต่าง
เคารพในความหลากหลาย เรียนรู้ที่จะรับฟัง ได้แย้ง
ปรับเปลี่ยนมุมมอง และหาข้อสรุปร่วมกันตามวิถีประชาธิปไตย
ที่ให้ความสำคัญกับหลักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง
และการเคารพสิทธิผู้อื่น

5

การใช้สิทธิโดยไม่ละทิ้งหน้าที่ของตน
(หน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว/ห้องเรียน/
มหาวิทยาลัย/ชุมชน/ท้องถิ่น/ประเทศ/
และโลก) และความมีวินัยในตัวเอง

การแสดงบทบาทสมมุติ (Role Playing) เพื่อให้เรียนรู้แนวทาง
การปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง สร้างความตระหนักในการปฏิบัติตาม
ตามสิทธิหน้าที่ของพลเมือง เช่น สิทธิในการศึกษาเล่าเรียน
เสียภาษี เลือกตั้งอย่างมีคุณภาพ รักษาผลประโยชน์ของชาติ
ป้องกันประเทศ ช่วยเหลือราชการและส่วนรวม สืบสาน
ศิลปวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น อนุรักษ์ทรัพยากร
ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

Learning Outcomes

6

การรู้จักเสรีภาพและการใช้เสรีภาพอย่างรับผิดชอบ รวมถึงการเคารพเสรีภาพของผู้อื่น รักความเสมอภาคและความยุติธรรม

ตัวอย่างแนวทางในการจัดการเรียนรู้

กรณีศึกษา (Case Study) เรียนรู้จากกรณีตัวอย่างทั้งแนวปฏิบัติที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง เช่น การใช้เสรีภาพอย่างไม่รับผิดชอบ การไม่เคารพเสรีภาพของผู้อื่น ทั้งนี้ เพื่อให้นักศึกษาได้ถกเถียงและอภิปรายถึงความสำคัญและเหตุผลที่พลเมืองในระบบประชาธิปไตยต้องรู้จักใช้เสรีภาพอย่างรับผิดชอบและเคารพเสรีภาพของผู้อื่น และปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

7

การยึดหลักภราดรภาพและความเป็นพหุนิยมและการเคารพความแตกต่าง

การแสดงละคร (Dramatization) เพื่อให้เข้าใจความรู้สึกของบุคคลกลุ่มอื่นที่มีความแตกต่างจากตนผ่านการแสดงละคร ไม่ว่าจะเป็นเพศอายุ เชื้อชาติ ภาษา ถิ่นกำเนิด ความพิการ สภาพร่างกายหรือสุขภาพสถานของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง เพื่อให้นักศึกษาบอกตัวอย่าง และอภิปรายถึงความสำคัญและเหตุผลที่พลเมืองในระบบประชาธิปไตยต้องยึดหลักภราดรภาพและความเป็นพหุนิยม และการเคารพความแตกต่าง และปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

8

การเรียนรู้ข่าวสารและเหตุการณ์ปัจจุบันด้วยการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ

กรณีศึกษา (Case Study) จากข่าวหรือเหตุการณ์ปัจจุบันที่มีประเด็นน่าเรียนรู้ที่นักศึกษาและผู้สอนช่วยกันคัดสรรมา เพื่อให้นักศึกษาบอกตัวอย่าง และอภิปรายถึงความสำคัญและเหตุผลในการติดตามเรียนรู้ข่าวสารและเหตุการณ์ปัจจุบัน และนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

9

การมีจิตสำนึกรวมหมู่การทำงานเป็นหมู่คณะ (Team Spirit and Team Working) และการแก้ไขปัญหาร่วมกัน

การเรียนรู้ด้วยเกม (Game) เพื่อฝึกการทำงานและการแก้ปัญหาเป็นหมู่คณะเพื่อให้เห็นคุณค่าและเรียนรู้วิธีการทำงานเป็นหมู่คณะเพื่อให้นักศึกษาบอก ยกตัวอย่าง และอภิปรายถึงความสำคัญเกี่ยวกับจิตสำนึกรวมหมู่ ทำงานเป็นหมู่คณะ และแก้ไขปัญหาร่วมกัน และปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

10

การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณในระบบประชาธิปไตย ความมีเหตุผล ชอบใช้ปัญญา ไม่เชื่อใจง่าย การเรียนรู้จากปัญหา การตั้งคำถาม การวิจัย การค้นคว้า การรวบรวมข้อมูล การโต้แย้ง การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดสืบหาสาเหตุ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดเปรียบเทียบ การคิดประเมินค่า และการตัดสินใจ

การสนทนาแบบโสเครติส (Socratic Dialogue) และการพหุคุณปรัชญาในห้องเรียน (Philosophy in a Classroom) ในประเด็นที่เป็นที่ถกเถียงต่างๆ (Controversial Issues) กระตุ้นความคิดนักศึกษากล้ากล้าคิด คิดอย่างมีคุณภาพ ซึ่งมีหลักคิด มีเหตุผลขึ้น เพื่อให้นักศึกษาบอก ยกตัวอย่าง และอภิปรายถึงความสำคัญของการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณได้จริง

Learning Outcomes

11

ทักษะการสื่อสารในระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ การฟัง การอ่าน การค้นคว้า การจับใจความ การสรุปความ การย่อความ การขยายความ การตีความ การแปลความ การพูด การเขียน การได้วาที่ การอภิปราย การวิจารณ์ (ประเด็น ไม้วิจารณ์บุคคล) การกล่าวแสดงออก และการแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสม ตลอดจนการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ตัวอย่างแนวทางในการจัดการเรียนรู้

การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติ (Learning through Practice) และการแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) ฝึกฟัง ฝึกอ่าน ฝึกค้นคว้า ฝึกจับใจความ ฝึกสรุปความ ฝึกย่อความ ฝึกขยายความ ฝึกตีความ ฝึกแปลความ ฝึกพูด ฝึกเขียน ฝึกได้วาที่ ฝึกอภิปราย ฝึกวิจารณ์ ฝึกแสดงออก ฝึกแสดงความคิดเห็น และฝึกรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อให้นักศึกษาบอกยกตัวอย่าง และอภิปรายถึงความสำคัญและเหตุผลในการต้องมีทักษะการสื่อสาร และสามารถสื่อสารกันในระบอบประชาธิปไตยได้เข้าใจกันอย่างมีประสิทธิภาพ

12

การพัฒนาความรู้ ความคิด จิตใจ พฤติกรรม และการทำงานของตนเองอยู่เสมอ

การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) / การอภิปรายในชั้นเรียน (Classroom Discussion)

13

การมีจิตสาธารณะ (Public Mindedness) และการมีจิตอาสา (Volunteermism) การมีส่วนร่วมครอบครัว มหาวิทยาลัย ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

การเรียนรู้ผ่านการทำโครงการ (Learning through Project Operating) โดยให้นักศึกษาสำรวจปัญหา เสนอวิธีแก้ปัญหา อภิปรายทางเลือก ในการแก้ปัญหา ตัดสินใจด้วยการลงมติหรือใช้ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือด้วยกันด้วยเหตุผลโดยไม่ต้องลงมติ วางแผนแก้ปัญหา ดำเนินการ และสรุปงานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาตัวนักศึกษา ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจ/ การคิด/เจตคติและค่านิยม/ทักษะ พฤติกรรม และการนำไปใช้ ทั้งนี้ เพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นพลเมืองที่ตื่นตัวถาม ค้นคว้าได้อย่างเป็นระบบ คิดวางแผนและลงมือปฏิบัติในการแก้ปัญหาที่ต้นตอของปัญหาเพื่อผลที่ยั่งยืน ยุติธรรม และสามารถแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง

การวัดและการประเมินผล

1. การวัดและประเมินเพื่อสรุปผลลัพธ์การเรียนรู้ (Assessment of Learning) หรือ Summative Assessment เป็นการประเมินคุณภาพทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะ/กระบวนการ หรือเจตคติ/ค่านิยมที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา เมื่อผ่านกระบวนการพัฒนานั้นไปแล้ว เป็นการประเมินรวบยอดที่สะท้อนกลับไปสู่กระบวนการพัฒนาทั้งหมด และประเมินเพื่อตัดสินคุณภาพของนักศึกษาว่าอยู่ในระดับใด

2. การวัดและประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Assessment for Learning) หรือ Formative Assessment เป็นการประเมินระหว่างการจัด การเรียนรู้ มีเป้าหมายเพื่อใช้ผลจากการประเมินมาปรับปรุง กระบวนการจัดประสบการณ์ หรือกระบวนการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ มากยิ่งขึ้น
3. การวัดและประเมินเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (Assessment as Learning) กระบวนการวัดและประเมินมีส่วนหนึ่งในการพัฒนา ทักษะการทบทวนและใคร่ครวญการทำงาน (Review and Reflection)

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรให้นักศึกษาได้ฝึกให้มีการสรุป การเรียนรู้ (Reflection) ในทุกครั้งที่ทำกิจกรรม โดยตั้งคำถามว่านักศึกษาได้ เรียนรู้อะไรจากกิจกรรมนี้ โดยให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในกลุ่มย่อยหรือ นำเสนอหน้าห้อง และในการเรียนชั่วโมงสุดท้ายควรให้นักศึกษาได้ประเมินตนเอง ว่าได้เรียนรู้มากขึ้นเพียงใด โดยกิจกรรมสำหรับการประเมินอาจมีลักษณะ ดังนี้

1. การสนทนาที่อยู่ในกิจวัตรประจำวัน ให้ได้มีโอกาสเล่าหรืออธิบาย เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ความคิดและความรู้สึกของตนเอง
2. การจดบันทึกการสังเกตพฤติกรรมต่างๆ ประกอบกับการตีความ ของผู้สอน
3. นักศึกษาได้ประเมินตนเอง (Self-assessment) และสะท้อนตนเอง (Self-reflection) ทั้งที่เป็นคำพูด การเขียน หรือผ่านสื่อในลักษณะ ต่างๆ รวมทั้งการประเมินจากเพื่อน (Peer-assessment)
4. การวินิจฉัยจากผลงานของนักศึกษา โดยเป็นการวิเคราะห์จาก กระบวนการทำงานทั้งหมดและผลงานสำเร็จสุดท้าย
5. เครื่องมือวัดและประเมินมาตรฐานที่นักการศึกษาสร้างขึ้นหรือที่ ผู้สอนพัฒนาขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวัดผลหรือการให้คะแนน

ในกระบวนการวิชาที่เน้นการให้นักศึกษาได้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ คะแนนควรจะเป็นคะแนนภาคปฏิบัติมากกว่าคะแนนข้อเขียน โดยคะแนนภาคปฏิบัติอาจมุ่งเน้นคะแนนโครงการ คะแนนการมีส่วนร่วมและการเข้าเรียน อาจมีคะแนนข้อเขียนได้บ้าง แต่ควรเป็นส่วนน้อย

ตัวอย่างกระบวนการวิชาศึกษาทั่วไป

กระบวนการวิชาศึกษาทั่วไปควรเป็นกระบวนการวิชาที่มีลักษณะเป็นสหศาสตร์ที่ไม่เน้นความรู้ในศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่ง แต่ควรเป็นการบูรณาการความรู้จากหลากหลายสาขา และเสริมสร้างให้นักศึกษามีความรอบรู้ รู้กว้าง เข้าใจ และเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น สังคม ศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติ นอกจากนี้ การเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป ควรมุ่งส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม และเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก

1. กระบวนการวิชา การคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking)

จำนวนหน่วยกิต 3 (3-0-6)

คำอธิบายลักษณะกระบวนการวิชา

แนวคิดและทฤษฎีความคิดเชิงสร้างสรรค์ องค์ประกอบและรูปแบบของความคิดเชิงสร้างสรรค์ กระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ การแสวงหาข้อมูลและความรู้ เทคนิคการคิดเชิงสร้างสรรค์ แนวทางการพัฒนาทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ การประยุกต์ใช้แนวทางการสร้างสรรค์ในชีวิตประจำวัน

วัตถุประสงค์กระบวนการวิชา เพื่อให้นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเชิงสร้างสรรค์ กระบวนการองค์ประกอบ และรูปแบบของความคิดเชิงสร้างสรรค์
2. ประยุกต์ใช้ความคิดเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบต่างๆ
3. ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแสวงหาความรู้ใหม่และการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม

การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

- 1.1 ตระหนักในคุณค่าและคุณธรรม จริยธรรม เสียสละ และซื่อสัตย์สุจริต มีจรรยาบรรณทางวิชาการและวิชาชีพ
- 2.1 มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีที่สำคัญในเนื้อหาที่ศึกษา
- 2.2 สามารถวิเคราะห์ปัญหารวมทั้งประยุกต์ความรู้ทักษะและการใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับการแก้ไขปัญหา
- 3.3 สามารถประยุกต์ความรู้และทักษะกับการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม
- 4.3 มีความรับผิดชอบการพัฒนาการเรียนรู้ทั้งของตนเองและทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง
- 4.4 มีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก
- 5.1 มีทักษะในการใช้เครื่องมือที่จำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันต่อการทำงานที่เกี่ยวกับการใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีสื่อสารอย่างเหมาะสม

คุณธรรม จริยธรรม						ความรู้					ทักษะทางปัญญา				ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ				ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ		
1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	3.4	4.1	4.2	4.3	4.4	5.1	5.2	5.3
○						○	●						●				○	○	○		

ตัวอย่างในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อฝึกให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ปัญหา รวมทั้งประยุกต์ความรู้ทักษะและการใช้เครื่องมือที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา (Learning Outcome ด้าน 2.2)

1. ผู้สอนให้นักศึกษาแบ่งกลุ่ม แล้วลองสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาในชั้นเรียนหรือในมหาวิทยาลัย โดยให้คำถามว่า สมมติว่า หากเรามีโตเรมอนได้จริงๆ นักศึกษาอยากให้โตเรมอนช่วยเหลืออะไร โดยให้นักศึกษาไปเก็บข้อมูลหรือสัมภาษณ์ด้วยตนเอง
2. ให้นักศึกษาจัดทำข้อมูลที่ได้เป็น mind map เกี่ยวกับสิ่งที่อยากช่วยเหลือ และนำเสนอหน้าชั้นเรียน
3. จากนั้น ให้นักศึกษาช่วยกันวิเคราะห์ว่า สิ่งที่คุณส่วนใหญ่อยากได้รับความช่วยเหลือ คืออะไร และหากเราเป็นโตเรมอน เราจะประดิษฐ์สิ่งของวิเศษที่จะช่วยเหลือได้อย่างไร
4. มอบหมายให้มีการลงมือประดิษฐ์สิ่งที่น่าจะใช้เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวได้โดยไม่จำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์ หรือคำนึงถึงความสวยงาม

ตัวอย่างในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อฝึกให้นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้และทักษะกับการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม (Learning Outcome ด้าน 3.3)

1. ผู้สอนมอบหมายให้นักศึกษาลงพื้นที่ชุมชนภายในมหาวิทยาลัยหรือสถานที่ใดก็ได้ ที่จะทำให้นักศึกษาตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม โดยให้โจทย์ที่เป็นคำถาม ให้นักศึกษาไปเก็บข้อมูลหรือสัมภาษณ์
2. แบ่งกลุ่มย่อย พุดคุย แลกเปลี่ยนกันตามประเด็นคำถามที่ไปเก็บข้อมูลมา
3. ให้นักศึกษาจัดทำข้อมูลที่ได้เป็น mind map และนำเสนอหน้าชั้นเรียน
4. จากนั้น ให้นักศึกษาหาวิธีในการคัดเลือกปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขเป็นอันดับแรก และหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น พร้อมกับเสนอวิธีการแก้ปัญหานั้นในรูปแบบต่างๆ
5. อาจให้นักศึกษาทำเป็นโครงการเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

การวัดและการประเมินผล

1. ประเมินจากการจัดทำ mind map ของนักศึกษาในด้านของการวิเคราะห์และเชื่อมโยงความรู้
2. ประเมินจากการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและงานที่มอบหมาย
3. ประเมินจากโครงการที่นักศึกษาทำ

2. กระบวนวิชา ภาวะผู้นำและการจัดการ (Leadership and Management)

จำนวนหน่วยกิต 3(3-0-6)

คำอธิบายลักษณะกระบวนวิชา

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ บุคลิกภาพ ลักษณะและบทบาทผู้นำ การสร้างทีมงานและการทำงานเป็นทีม หลักการและทฤษฎีการจัดการ การจัดการตัวเอง การจัดการกับภาวะวิกฤต การจัดการกับการเปลี่ยนแปลง การจัดการความขัดแย้ง การจัดการเชิงกลยุทธ์ แนวทางในการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำ

วัตถุประสงค์กระบวนวิชา เพื่อให้นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการ ภาวะผู้นำ บุคลิกภาพ ลักษณะและบทบาทผู้นำ การสร้างทีมงานและการทำงานเป็นทีม
2. ประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการจัดการในสภาวะต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

- 1.2 มีวินัย ตรงต่อเวลา และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
เคารพกฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆขององค์กรและสังคม
- 2.1 มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีที่สำคัญใน
เนื้อหาที่ศึกษา
- 2.2 สามารถวิเคราะห์ปัญหารวมทั้งประยุกต์ความรู้ทักษะและการใช้
เครื่องมือที่เหมาะสมกับการแก้ไขปัญหา
- 3.2 สามารถสืบค้น รวบรวม ศึกษา วิเคราะห์และสรุปประเด็นปัญหา
เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์
- 3.4 มีทักษะการคิดแบบองค์รวม ความรับผิดชอบการพัฒนาการเรียนรู้
ทั้งของตนเองและทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง
- 5.2 สามารถแก้ไขปัญหาโดยใช้สารสนเทศทางคณิตศาสตร์หรือนำ
สถิติมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องอย่างสร้างสรรค์

คุณธรรม จริยธรรม						ความรู้					ทักษะทางปัญญา				ทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและ ความรับผิดชอบ				ทักษะการ วิเคราะห์เชิง ตัวเลข การ สื่อสาร และการ ใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ		
1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	3.4	4.1	4.2	4.3	4.4	5.1	5.2	5.3
	○					●	○					●		○						○	

ตัวอย่างในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อฝึกให้นักศึกษาเคารพสิทธิ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ (Learning Outcome ด้าน 2.1)

1. ผู้สอนแจกกระดาษ post it ให้นักศึกษาคนละ 2 แผ่น
2. ในแผ่นแรก ให้ทุกคนเขียนว่า เคยถูกละเมิดสิทธิอะไรบ้าง เช่น ถูกแซงคิว ถูกจอดรถขวางทาง เพื่อนข้างห้องเปิดเพลงเสียงดัง ยามวิกาล เพื่อนคุยเสียงดังรบกวนการเรียน ฯลฯ แล้วนำมาแปะบนกระดาน
3. ผู้สอนรวบรวมประเด็นเป็นข้อๆ ไว้บนกระดาน
4. จากนั้นให้นักศึกษาเขียน post it แผ่นที่ 2 ว่า แล้วท่านเคยละเมิดสิทธิของผู้อื่นในเรื่องใดบ้าง ให้เขียน 1 เรื่อง
5. จากนั้น ผู้สอนรวบรวมประเด็นเป็นข้อๆ โดยแสดงให้เห็นถึงประเด็นที่สอดคล้องหรือแตกต่างจากกระดานในข้อที่ 1
6. ผู้สอนให้นักศึกษาร่วมกันอภิปรายว่า ปัญหาของการละเมิดสิทธิของผู้อื่นในสังคมไทย ใครเป็นผู้ละเมิด และถ้าจะแก้ปัญหา ต้องแก้ที่ใคร
7. จากนั้น จึงร่วมกันสรุปว่า ถ้าหากเราจะสร้างสังคมที่คนเคารพสิทธิผู้อื่นต้องเริ่มต้นที่ตนเอง และสร้างความตระหนักให้ทุกคนเห็นคุณค่าของสิทธิของตนเองและผู้อื่น

ตัวอย่างในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อฝึกให้นักศึกษาสามารถสืบค้น รวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ และสรุปประเด็นปัญหาเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Learning Outcome ด้าน 3.2)

1. ผู้สอนกำหนดหัวข้อใหญ่ๆ ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มย่อยเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ การเมือง สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยอาจใช้การจับสลาก เมื่อแต่ละกลุ่มได้หัวข้อใหญ่แล้ว ให้สมาชิกในกลุ่มไปหาข่าวตามหัวข้อนั้น

โดยตัดจากหนังสือพิมพ์หรือพริ้นต์จากอินเทอร์เน็ต

2. ให้ประธานกลุ่มนำการพูดคุย 4 กลุ่ม โดยพูดคุยว่า ชาวที่หามาเป็น ปัญหาของสังคมไทยหรือสังคมโลกอย่างไร โดยยังไม่ต้องหาวิธีในการแก้ไข
3. กตึกาในการพูดคุยคือ ไม่มีความคิดใครถูกหรือผิด โดยให้พูดทีละคน เมื่อคนหนึ่งพูดทุกคนต้องฟัง และต้องพูดทุกคน (ให้เวลา 15 นาที)
4. เมื่อครบ 15 นาที ให้สลับกลุ่ม แต่ทุกคนเลือกเข้ากลุ่มที่ตนเองสนใจ ให้เวลาพูดคุยอีก 10 นาที โดยให้ประธานและเลขานุการของกลุ่มประจำ อยู่กลุ่มเดิม เมื่อครบเวลาให้เลือกเข้ากลุ่มได้อีก 1 กลุ่ม ใช้เวลา 10 นาที
5. ให้ประธานกลุ่มจัดทำโปสเตอร์ (ใช้กระดาษฟลิปชาร์ท) และให้นำเสนอประเด็นที่มีการพูดคุยกัน
6. ผู้สอนสรุปและนำการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มใหญ่

การวัดและการประเมินผล

1. ประเมินในด้านการวิเคราะห์และเชื่อมโยงความรู้จากการจัดทำโปสเตอร์ของนักศึกษา
2. ประเมินจากการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และงานที่มอบหมาย

3. กระบวนการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) จำนวนหน่วยกิต 3(3-0-6) คำอธิบายลักษณะกระบวนการ

แนวคิดของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการดำรงชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับผลกระทบทางสังคม กระแสโลกาภิวัตน์ และการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์กระบวนวิชา เพื่อให้นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายแนวคิดของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการดำรงชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับผลกระทบทางสังคม กระแสโลกาภิวัตน์ และการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. วิเคราะห์และอภิปรายประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น

การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

- 1.1 ตระหนักในคุณค่าและคุณธรรม จริยธรรม เสียสละ และซื่อสัตย์สุจริต มีจรรยาบรรณทางวิชาการและวิชาชีพ
- 1.5 มีคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.6 ตระหนักและสำนึกในความเป็นไทย
- 2.1 มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีที่สำคัญในเนื้อหาที่ศึกษา
- 2.2 สามารถวิเคราะห์ปัญหารวมทั้งประยุกต์ความรู้ทักษะและการใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับการแก้ไขปัญหา
- 4.1 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถสื่อสารกับกลุ่มคนหลากหลายทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4.2 สามารถใช้ความรู้ในศาสตร์มาชี้นำสังคมในประเด็นที่เหมาะสม และเป็นผู้ริเริ่มแสดงประเด็นในการแก้สถานการณ์ทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม พร้อมทั้งแสดงจุดยืนอย่างพอเหมาะทั้งของตนเองและของกลุ่ม

คุณธรรม จริยธรรม						ความรู้					ทักษะทางปัญญา				ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ				ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ			
1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	3.4	4.1	4.2	4.3	4.4	5.1	5.2	5.3	
○				○	●	○	○								●	○						

ตัวอย่างในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อฝึกให้นักศึกษาตระหนักและสำนึกในความเป็นไทย (Learning Outcome ด้าน 1.6)

1. ผู้สอนให้นักศึกษาอภิปรายในชั้นเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยหรือภูมิปัญญาไทย พร้อมทั้งยกตัวอย่างสิ่งที่เป็นภูมิปัญญาไทยที่นักศึกษาเคยพบเห็น เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม การรักษาโรค หรือเครื่องมือที่ใช้ในการประกอบอาชีพ เป็นต้น และอภิปรายร่วมกันถึงความสำคัญของสิ่งที่นักศึกษายกตัวอย่าง
2. ผู้สอนให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มลงพื้นที่ในชุมชนที่สนใจ และหาตัวอย่างของภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นนั้นๆ พร้อมทั้งสนทนาพูดคุยกับชาวบ้านที่มีองค์ความรู้ ถึงที่มาของภูมิปัญญา การประดิษฐ์หรือการผลิตโดยใช้ภูมิปัญญาไทย ตลอดจนการใช้ประโยชน์ของภูมิปัญญาดังกล่าว และนำเสนอในชั้นเรียน โดยใช้เทคโนโลยีช่วยนำเสนอ เช่น วิดีโอคลิป เป็นต้น
3. เมื่อนำเสนอครบทุกกลุ่ม ให้มีการอภิปรายร่วมกันถึงแนวทางในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่นักศึกษาได้เรียนรู้ โดยให้นักศึกษาแต่ละคนได้แสดงความคิดเห็น หรืออาจมีการจัดนิทรรศการเผยแพร่ภูมิปัญญาไทยที่นักศึกษาได้ไปค้นหามา

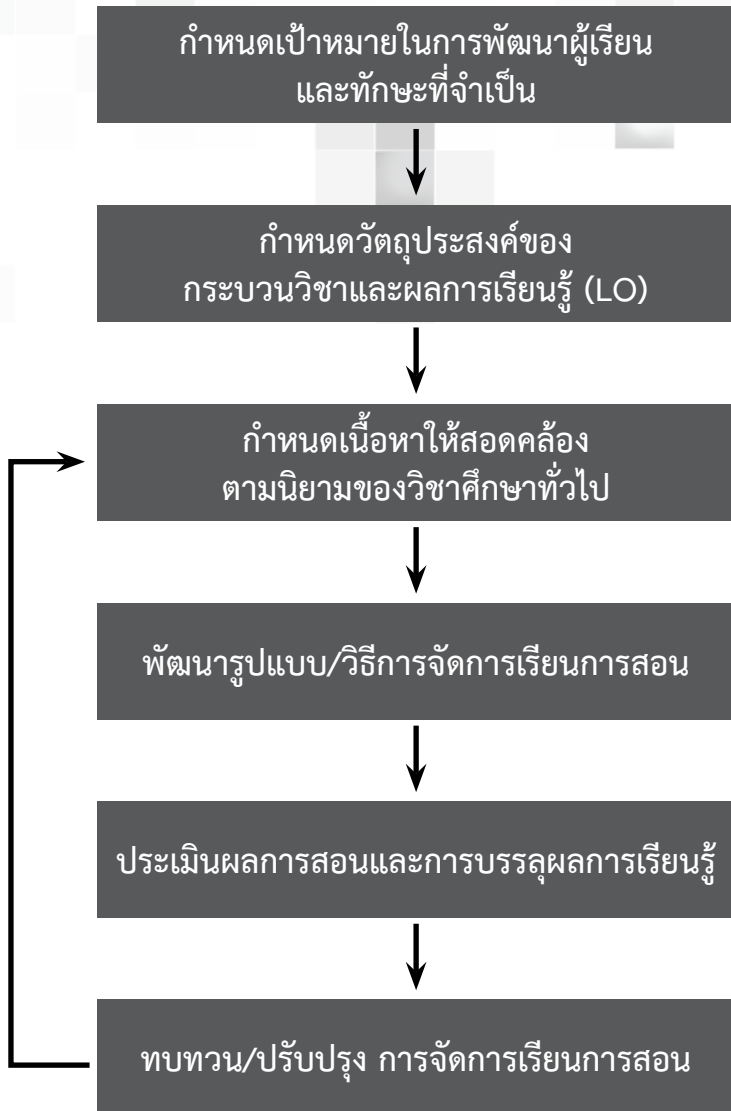
ตัวอย่างในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อฝึกให้นักศึกษามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถสื่อสารกับกลุ่มคนหลากหลายทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Learning Outcome ด้าน 4.1)

1. ผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยให้นักศึกษาแบ่งเป็นกลุ่ม และมอบหมายงานให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มไปศึกษาตามหัวข้อที่กำหนด โดยนักศึกษาจะต้องรายงานแผนในการค้นคว้าศึกษาในหัวข้อของตนให้ผู้สอนได้รับทราบและมีการรายงานความก้าวหน้าเป็นระยะๆ
2. หัวข้อที่ได้รับมอบหมายจะต้องมีการสัมภาษณ์ พูดคุยกับผู้ที่มีองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาไทย โดยความรู้ที่ได้จะต้องผ่านกระบวนการคัดกรององค์ความรู้ว่ามีความถูกต้อง สมบูรณ์ และมีการหาความรู้เพิ่มเติมจากเอกสาร รายงาน หรือสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. ให้นักศึกษานำเสนอองค์ความรู้ที่ได้ไปศึกษามาแล้วในชั้นเรียน (อาจมีการนำเสนอโดยใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) และมีการอภิปรายถึงผลงานของแต่ละกลุ่มว่ามีข้อดีและข้อควรปรับปรุงอย่างไร

การวัดและการประเมินผล

1. ประเมินจากการสอบวัดความรู้ด้านทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย
2. ประเมินจากการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และงานที่มอบหมาย โดยพิจารณาจากความสมบูรณ์ของงานที่ไปศึกษา ความน่าเชื่อถือของงานที่ได้ไปศึกษา ตลอดจนการประเมินการทำงานร่วมกันของนักศึกษา
3. ประเมินจากชิ้นงานของแต่ละกลุ่ม โดยให้นักศึกษาประเมินกันเอง

การจัดการเรียนการสอนกระบวนวิชาศึกษาทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

กลุ่ม Thai Civic Education. กรอบแนวคิดหลักสูตรการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย. กรุงเทพฯ : บริษัท เทคนิค อิมเมจ จำกัด, 2556.

เครือข่ายการศึกษาทั่วไปแห่งประเทศไทย. รายงานฉบับย่อ กรอบแนวคิดหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่สอดคล้องตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557.

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ “การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองระดับอุดมศึกษา ประจำปี 2558”, 18 กันยายน 2558.

สุภาพ ผน นคร และคณะ. เปิดโลกกว้างทางปัญญาวิชาศึกษาทั่วไป : ประกาศนียบัตรแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556.

ภาคผนวก

คำอธิบายผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

1. คุณธรรม จริยธรรม

- 1.1 ตระหนักในคุณค่าและคุณธรรม จริยธรรม เสียสละ และซื่อสัตย์สุจริต มีจรรยาบรรณทางวิชาการและวิชาชีพ
- 1.2 มีวินัย ตรงต่อเวลา และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เคารพกฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ขององค์กรและสังคม
- 1.3 มีภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตาม สามารถทำงานเป็นทีมและสามารถแก้ไขข้อขัดแย้งและลำดับความสำคัญ
- 1.4 เคารพสิทธิและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
- 1.5 มีคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.6 ตระหนักและสำนึกในความเป็นไทย

2. ความรู้

- 2.1 มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีที่สำคัญในเนื้อหาที่ศึกษา
- 2.2 สามารถวิเคราะห์ปัญหา รวมทั้งประยุกต์ความรู้ทักษะ และการใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับการแก้ไขปัญหา
- 2.3 สามารถติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ และมีความรู้ในแนวกว้างของสาขาวิชาที่ศึกษาเพื่อให้สังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลง และเข้าใจผลกระทบของเทคโนโลยีใหม่ๆ
- 2.4 สามารถบูรณาการความรู้ในที่ศึกษาในศาสตร์ของตนกับความรู้ในศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 2.5 เข้าใจและเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น สังคม ศิลปวัฒนธรรมและธรรมชาติ

3. ทักษะทางปัญญา

- 3.1 คิดอย่างมีวิจารณญาณและอย่างเป็นระบบ
- 3.2 สามารถสืบค้น รวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ และสรุปประเด็นปัญหา เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์
- 3.3 สามารถประยุกต์ความรู้และทักษะกับการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม
- 3.4 มีทักษะการคิดแบบองค์รวม

4. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

- 4.1 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถสื่อสารกับกลุ่มคนหลากหลายทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4.2 สามารถใช้ความรู้ในศาสตร์มาชี้นำสังคมในประเด็นที่เหมาะสม และ เป็นผู้ริเริ่มแสดงประเด็นในการแก้ไขสถานการณ์ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม พร้อมทั้งแสดงจุดยืนอย่างพอเหมาะทั้งของตนเองและของกลุ่ม
- 4.3 มีความรับผิดชอบการพัฒนาการเรียนรู้ทั้งของตนเองและทางวิชาชีพ อย่างต่อเนื่อง
- 4.4 มีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทย และสังคมโลก

5. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

- 5.1 มีทักษะในการใช้เครื่องมือที่จำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันต่อการทำงานที่ เกี่ยวกับการใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีสื่อสารอย่างเหมาะสม
- 5.2 สามารถแก้ไขปัญหาโดยใช้สารสนเทศทางคณิตศาสตร์ หรือนำเสนอสถิติ มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องอย่างสร้างสรรค์
- 5.3 สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพทั้งปากเปล่าและการเขียน เลือกใช้ รูปแบบของสื่อการนำเสนออย่างเหมาะสม

